

No : 16

Tarih : 10 / 05 /2021

SUÇ DUYURUSU HAKKINDA KAMUOYU DUYURUSU

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de resmi istatistikler haricinde; üniversitelerin, kamuoyu araştırma şirketlerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve meslek kuruluşlarının yapmış oldukları saha çalışmalarına dayalı olarak ürettikleri ve yayınladıkları istatistikler mevcuttur.

Ülkemizde koordinasyon rolü TÜİK'te olan ve beşer yıllık dönemler için oluşturulan Resmi İstatistik Programı'nın (RİP) temel amacı, resmi istatistiklerin üretiminde ve yayınlanmasında karşılaşılan mükerrerliklerin önlenmesi, cevaplayıcı yükünün azaltılması, kamuda insan gücü ve kaynak tasarrufu sağlanarak disiplinli bir istatistik üretim sürecinin temin edilmesidir. Program, resmi istatistiklerin uluslararası tanım ve standartlar ile istatistiksel kalite kriterleri çerçevesinde üretilmesini mümkün kılmaktadır.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 6. Maddesinin 1. Fıkrası “**Resmî istatistikler Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ve Programda belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından üretilir, dağıtılır ve yayımlanır. Kurum ve kuruluşların, görev alanları ile ilgili resmî istatistiklere ilişkin veri derleme, değerlendirme ve yayımlama görev ve yetkisi Programda açıkça belirtilir.**” hükmü yer almaktadır.

Aynı maddenin 3. Fıkrası ise “**İstatistikî sonuçlar içeren araştırma faaliyetleri yürüten gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kuruluşlar, araştırmalarının sonuçlarını basın ve yayın yoluyla kamuoyuna açıklamaları hâlinde, araştırmanın kapsam, örnekleme yöntemi ve örnek hacmi, veri derleme yöntemi ve uygulama zamanını araştırma sonuçlarıyla birlikte kamuoyuna açıklamakla yükümlüdürler.**” hükmünü içermektedir.

Kanunun bu maddesi, “Resmi İstatistik” kapsamında olsun ya da olmasın, gerçek veya tüzel kişiler tarafından üretilerek yayınlanan her tür istatistiksel veri için geçerlidir. Çeşitli araştırmalar neticesinde üretilerek yayınlanan istatistiklerin, veri kalitesi açısından değerlendirilmesi kullanıcıların takdirinde olmakla birlikte, **verinin hangi yöntemle üretildiğine dair temel bilgilerin açık ve net bir biçimde kamuoyu ile paylaşılması kanuni yükümlülüktür.** Sınıflaması, anlaşılır ve eksiksiz açık metaverisi ile birlikte yayınlanan her tür istatistiksel veriye dair tanımlayıcı bilgilerin kullanıcıya uygun şekilde sunulması, Türkiye'nin de benimsediği ve uymayı taahhüt etmiş olduğu Avrupa İstatistikleri Uygulama Esaslarının “Erişilebilirlik ve Açıklık” olarak tanımlanan 15. Maddesi gereği de zorunludur.

RİP kapsamında TÜİK tarafından yayınlanan tüm istatistiklerde olduğu gibi Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) hesaplama yöntemlerinde de Eurostat'ın güncel tavsiye kararları dikkate alınmakta ve uluslararası norm ve standartlar çerçevesinde hesaplamalar yapılmaktadır. Her ay düzenli olarak metaveri ve envanter bilgileri ile birlikte kurumumuz tarafından Eurostat'a **gönderilen TÜFE verileri, Eurostat'ın standart analiz süreçlerine ve denetimlerine tabi tutulmaktadır. TÜİK'in uluslararası kuruluşlara olan yükümlülüklerini yerine getirmesine benzer biçimde, ülkemizdeki araştırmacıların da yukarıda sözü edilen mevzuat kapsamında hareket etmesi gerekmektedir.**

Kamuoyunda adı zikredilen grup 2020 yılı Eylül ayında başladıkları çalışmalarını ile eş zamanlı olarak uzunca bir süre herhangi bir metaveri bilgisi paylaşmamıştır. Sonraki dönemde internet sitelerinde açıklanan mevcut metaveri bölümü de standartlardan uzak ve son derece yetersizdir. Bu nedenle, kullanıcılar sınıflama, kapsam ve yöntemleri içeren bilgilere şeffaf bir biçimde erişememektedir. Bu çerçevede, kanunun ilgili maddelerine aykırı davrandığı değerlendirilerek 23 Şubat 2021 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur. **Suç duyurusunun içeriği; ilgili grubun bültenleriyle birlikte gerekli açıklayıcı bilgileri yayınlamamalarıyla sınırlıdır, yayınlanan çalışmanın sonuçları ile ilgisi bulunmamaktadır. Ayrıca ilgili çalışmayı engellemeye veya durdurmaya yönelik değildir.** Sadece kamuoyunun tam, eksiksiz ve doğru bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır.

Sözü edilen grupla ilgili rahatsız edici bir diğer husus da çalışmalarının sonuçlarını duyururken tüketici enflasyonunu kamuoyunu yanıltıcı şekilde resmi istatistik programında yer alan aynı isimle duyurmuş olmasıdır. Örneğin 2021 yılı Ocak ayı sonuçlarının açıklandığı 3 Şubat 2021 tarihli İngilizce tweet paylaşımında **“The Consumer Price Index (CPI) in Turkey has increased by %2.99 in January 2021”** şeklinde bir ifade yayınlanmıştır. Bu ifadenin Türkçe karşılığı **“Türkiye’de Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) Ocak 2021’de % 2,99 arttı”** şeklindedir. Bu ifade ile kendi hesaplamalarını sanki resmi istatistik sonucuymuş gibi yayınlayan grup, kamuoyunu özellikle uluslararası alanda yanlış bilgilendirmektedir.

TÜİK; araştırmacıları, ürettikleri ve yayınladıkları istatistikleri RİP kapsamında üretilen resmi veriler ile karıştırılmasına sebebiyet verecek şekilde isimlendirmeme, bu verileri kamuoyuna resmi istatistiklere duyulan güveni sarsacak veya manipülasyonlara zemin yaratacak şekilde sunmama gibi konularda gerekli hassasiyeti göstermeye davet etmektedir.

Kurumumuz; akademisyenlerin, araştırmacıların ve sivil toplum kuruluşlarının uyguladıkları örnekleme dayalı araştırmalarını ve istatistiksel çalışmalarını her anlamda desteklemektedir. Araştırmacılara örnek seçimi, soru kağıdı hazırlanması, sınıflama vb. konularda her türlü teknik desteği sağlamaktadır. **TÜİK, kamuoyunda oluşturulmaya çalışılan algının aksine; amacı, kapsamı, metaverisi ve metodolojisi kamuoyuna tam ve doğru olarak aktarılmak suretiyle gerçekleştirilecek her türlü bilimsel çalışmaları ve istatistiksel araştırmaları bundan önce olduğu gibi bundan sonra da desteklemeye devam edecektir.**

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TÜİK Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Tel: 0312 454 70 98 – 454 70 99 Faks: 0312 454 83 10 e-posta: bhim@tuik.gov.tr